

ELTE BTK Assziriológiai és Hebraisztikai Tanszék
/ MTA Judaisztikai Kutatóközpont
2007/08, II. (tavaszi) félév

Komoróczy Géza

Az ókori Kelet története, II:

Nagy Sándortól az arab hódításig

(Hellénisztikus kor, Arsakidák, Szászánidák)

BBN-ASZ-242/2, BBN-HEB-232, BBN-TÖR-202, HBN-032, TÖ-212

Péntek, 14:00–15:30

Múzeum körút 4, F épület, 234

II. dolgozat

08/03/14

J a v í t ó í v

Mettől meddig tart:

az i.e. III. század	300–201
a III. század C.E.	201–300
a IV. század B.C.E. második fele	350–301

Honnan hová vezet (kifelé):

Báb el-Mandeb	Vörös-tenger – Adeni-öböl – Arab-tenger – Indiai-óceán
Hellészpontosz	Márvány-tenger – Égei-tenger – Földközi-tenger
Hormuz-szoros	Perzsa-öböl – Arab-tenger – Indiai-óceán
Tirán-szoros	Akabai-öböl – Vörös-tenger

Mi a mai neve, melyik mai országban van:

Amida	Diyarbakır	Töröko.
Ancyra	Ankara	Töröko.
Antiokheia	Antakye	Töröko.
Atropaténé	Azerbajdzsán	Azerbajdzsán
Edessza	Urfa	Töröko.
Ekbatana	Hamadán	Irán
Elümaisz	Khúisztán	Irán
Orkhoé	Warka (< Uruk)	Irák
Pallakottasz	Fallúdzsa	Irák
Raphia	Rafia	Gázai övezet–Egyiptom határán

Melyik nyelvcsaládhoz tartozik:

káldeus	keleti-arámi < nyugati-sémi < sémi
párthus	középperzsa < méd < iráni < indoeurópai
pehlevi	középperzsa < iráni < indoeurópai
szír	keleti-arámi < nyugati-sémi < sémi
talmudi arámi	arámi < nyugati-sémi < sémi

Mit jelent:

átasgáh	középperzsa “tűz-oltár” (a zoroasztrista kultuszban)
dzsezire	arab “sziget”
hirbet / khirbet	arab, héber “rom-terület”
hór	arab “mocsár”
in situ	lat. “a helyén”, ti. eredeti (lelő)helyén, nem elmozdítva

pentapolisz	gör. “öt város”
rász	arab “fok” (helynevekben)
tell	arab “domb” (többes számban: tulul)
tepe	perzsa “domb”
verso	lat. “hátsó (oldal)” (sztélé, papírlap stb.)

Melyik csata döntötte el a sorsát és mikor:

az Akhaimenida dinasztíának	Gaugaméla i.e. 331. október 1–2
a Szeleukida dinasztíának (Babylóniában)	a) I. Mithradatész hatalma alá vonta Szeleukeiát, Babylónt és Urukot i.e. 141
	b) II. Phraatész párthus király legyőzte a Szeleukida VII. Antiokhoszt i.e. 129
az Arsakida dinasztíának	Hormizdagán (Iszfahán és Nihávend között) i.sz. 224. április 28
a Szászánida dinasztíának	Qádiszije i.sz. 636/637

Hová ömlik:

Balih	Euphratész
Óxosz	(Amu-Darja) Aral-tó / ~-tenger (de elvész a Karakum homokjában)

Adja meg az alább felsorolt események dátumát a Szeleukida éra szerint:

IV. Antiokhosz Epiphanész elfoglalja Jeruzsálemet	i.e. 167	Ae. Sel. 144
Pompeius elfoglalja Jeruzsálemet	i.e. 63	Ae. Sel. 248
I. Sáhpuhr győzelme Valerianus felett	i.sz. 259	Ae. Sel. 570
hidzsra	i.sz. 622 (július 16)	Ae. Sel. 933

Nevezze meg az utolsó királyát az Arsakida dinasztíának

	IV. (V.) Artabanosz (Ardaván) (213–224) (Keleten)¹
	illetve VI. Vologészész (Valakhs) (207–228) (Nyugaton)
a Szászánida dinasztíának	III. Jazdagerd (632–651)

Melyik mai országban van:

Carrhae	Töröko.
Dura-Európosz	Szíria
Gandhára	Északkelet-Afgánisztán
Hatra	Irág
Ktésziphón	Irág
Naqs-i Ruzstem	Irán
Niszibisz	Töröko.
Palmyra	Szíria
Szeleukeia Pieria	Szíria
Taxila	Pakisztán

08/03/14/KG

¹ Artabanosz fia, *Artavazda* (Artavaszdész) ezután még talán két-három éven át viselte a királyi címet. Helyzete olyan lehetett, mint Rákóczi fejedelemsége Rodostóban, Kossuth kormányzósága Turinban.